

ХАУЪРД ЛЪВКРАФТ КЪЩАТА

Превод от английски: Адриан Лазаровски, 2015

chitanka.info

I.

Дори най-злокобните и смразяващи кръвта ужаси рядко са лишени от ирония. Понякога тя заема важно място в тях като неотменна част от събитията, а друг път е свързана с близостта им до определени хора и места. Чудесен пример за последното е случката, разиграла се в старинния град Провидънс, когато — в края на четирийсетте години на деветнайсети век — тук е пребивавал Едгар Алън По, докато е ухаждал талантливата поетеса госпожа Уитман^[1]. Обикновено писателят отсядал в „Маншън Хаус“ на Бенефит Стрийт — същата странноприемница, която някога е приютявала знаменитости като Джордж Вашингтон, Томас Джеферсън и Жилбер дьо Лафайет. Любимият му маршрут вървял по Бенефит Стрийт на север към дома на госпожа Уитман и разположената на съседния хълм църква „Свети Йоан“ с многобройните ѝ надгробни плочи от осемнайсети век, които Едгар По толкова обичал да съзерцава.

Иронията се състои в следното: по време на разходката си, повтаряща се ден след ден, най-великият майстор на ужаса и гротеската всеки път минавал покрай една къща, издигаща се на източната страна на улицата. Тя представлявала мрачна, запустяла старовремска постройка, кацнала на хълмист склон, чийто огромен неподдържан двор бил останал от времената, когато тук още нямало нищо друго, освен дива пустош. Не е известно Едгар По да е писал или да е говорил за тази сграда; няма никакви свидетелства и че изобщо и е обръщал внимание. Ала въпреки това именно тази сграда — поне според двама души, разполагащи с определена информация — по отношение на ужаса е не само равна, но даже превъзхожда и най-разюзданите и зловещи фантазии на гения, който тъй често е минавал покрай нея.

Самото здание беше — и в определен смисъл все още е — от онези обекти, които неустойимо привличат вниманието на любопитните. Замислена и построена преди повече от век и половина като голяма фермерска къща, впоследствие сградата бе придобила

редица черти на специфичния за Нова Англия от средата на осемнайсети век колониален архитектурен стил, превръщайки се във внушителна двуетажна резиденция с островърх покрив, голяма мансарда, помпозен параден вход и облицовани с ламперия стени в съзвучие с тогавашния вкус. Фасадата бе обърната на юг и понеже зданието бе изградено върху издигащ се на изток хълм, долният ред прозорци от лявата му, източна страна се намираше почти на едно ниво със земята, докато дясното му крило, което беше от страната на улицата, бе открито до самите основи. Естествено, върху архитектурната конструкция на сградата се бяха отразили и нивелирането, и изправянето на пътя, който минаваше в непосредствена близост до нея, защото Бенефит Стрийт — която се наричала Бек Стрийт в онези времена — изпървом представлявала, чисто и просто, пътечка, виеща се между гробовете на първите заселници. Изправянето ѝ бе станало възможно едва след като тленните останки били пренесени на Северното градско гробище и тъй отпаднали всички морални задръжки пътят да бъде прокаран през някогашните семейни парцели.

В началото западната стена на къщата се намирала на цели шест метра от пътя, но с разширяването на улицата (което станало в периода на Войната за независимост) междинното разстояние се съкратило, а сутеренният етаж се оголил до такава степен, че се наложило да издигнат тухлена стена с две прозорчета и врата в непосредствена близост до новия маршрут за обществено придвижване. А когато преди стотина години Бенефит Стрийт се сдобила с тротоар, промеждутъкът между постройката и улицата изчезнал окончателно и по време на своите разходки Едгар По можел да види само сива тухлена стена, започваща на едно ниво с тротоара и увенчана три метра по-нагоре със старомоден керемиден покрив.

Обширният двор се простираше от Бенефит Стрийт на изток чак до Уийтън Стрийт на запад. Както можеше да се очаква, площадката южно от фасадата на зданието се издигаше високо над нивото на улицата, образувайки своеобразна тераса, оградена с висок каменен зид, чиято влажна повърхност бе покрита с мъх. Тясно и стръмно стълбище прорязваше този зид и водеше в царството на буренясалите ливади и занемарените градини в горната част на хълма. Навред се валяха преобърнати циментови урни, ръждясали котли, изпотрошени

статуетки и всякакъв декоративен кич, който създаваше невероятен фон за повехналото величие на парадния вход с олющените му пиластри^[2], строшеното незнайно кога ветрилообразно прозорче над вратата и проядения от червеите триъгълен фронтон.

Слуховете, които бях чувал за страховитата постройка в детството си, се изчерпваха с необикновено големия брой смъртни случаи в нея. Доколкото разбрах, точно това накарало първите собственици да напуснат дома си само двайсетина години след построяването му. Донякъде това се обяснявало с царящата в къщата нездравословна атмосфера, дължаща се на влагата и мухъла в мазето, странното всепроникващо зловоние, непрекъснатото течение в коридорите и качеството на питейната вода от кладенеца и помпата. Всички тези причини изглеждаха достатъчно основателни, а и никой от познатите ми не смееше да се впусне в по-нататъшни предположения. И само записките на моя чичо — неуморимия любител на старините Елиху^[3] Уипъл — ми разкриха съществуването на доста по-мрачни и забулени в тайнственост догадки, залегнали в основата на редица легенди, разпространявани шепнешком сред прислугата и простолюдието; тези градски легенди така и не напуснали пределите на тесния кръг посветени в съдържанието им и повечето потънали в забвение, когато Провидънс се превърнал в голям съвременен град с динамично променящо се население.

В интерес на истината, почти никой не смяташе постройката за обитавана от призраци или нещо подобно. Доказателство за това бе отсъствието на каквито и да било разкази за зловещо подрънкващи вериги, внезапни ледени повеи, блуждаещи огньовете и смразяващи кръвта лица, надничачи през слепите прозорци. Привържениците на крайните мнения понякога споделяха, че къщата „носи лош късмет“, ала дори те не се осмеляваха да отидат по-далеч. Едно не подлежеше на съмнение — обезпокоително голямото количество хора, умрели в сградата, макар че, доколкото ми бе известно, последният смъртен случай датираше отпреди повече от шейсет години. Тогава се случило нещо, в резултат на което домът напълно опустял и станало невъзможно дори да се даде под наем. Интересното е, че смъртта никога не настъпвала внезапно и се дължала на най-различни причини. Това, което обединявало повечето смъртни случаи, било, че жизнените сили на клетниците сякаш постепенно се стопявали и всеки издъхвал

от онази болест, към която по принцип бил предразположен. А онези, които оцелявали, развивали анемия, туберкулоза или различни психични разстройства, което не говорело добре за здравословния климат в къщата. Тук трябва да се отбележи, че нито една от съседните постройки не се отличаваше с подобни пагубни свойства; следователно злотворното влияние бе ограничено в пределите на пустеещото старинно здание.

В общи линии това бе всичко, което ми беше известно, преди настойчивите ми въпроси да накарат чичо ми да ми покаже записките си, които в крайна сметка ни подтикнаха да предприемем дръзкото си разследване. В годините на детството ми тайнствената къща вече бе напълно изоставена и занемарена; нито една птица не гнездеше в терасовидния двор, където растяха само безплодни сгърчени дървета, висока, неестествено бледа трева и уродливи като нощен кошмар плевели. Когато бяхме малки, често се промъквахме тук и аз ясно си спомнях онзи момчешки страх, с който ме изпълваше както нездравата причудливост на противната растителност, така и самата болезнена атмосфера и тежката миризма на порутената сграда, където понякога влизахме през незаклучения параден вход, за да погъделичкаме нервите си. Почти всички прозорци отдавна бяха изгубили стъклата си, а над едва крепящите се ламперии, лющещите се тапети, падащата мазилка и разхлопаните стълбища витаеше неизразим дух на мъртвешка запустялост. Паяжините и прахта добавяха своя дял към тази злокобна симфония на разрухата и за най-голям храбрец се считаше онова хлапе, което дръзваше да се изкатери по паянтовата стълба до мансардата; нейното обширно пространство се осветяваше единствено от малките прозорчета в краищата на фронтона и бе осеяно с множество сандъци, столове, маси и чекръци, чиито силуети придобиваха страховити, демонични очертания в призрачния сумрак.

Ала най-страшното място в къщата беше не мансардата, а влажното и усойно мазе, което ни изпълваше с най-голям ужас — въпреки обстоятелството, че се намираше над земята в частта си откъм оживената улица, от която го отделяше само една врата и тухлена стена с две прозорчета. Не знаехме дали си струва да се промъкнем там, или беше най-добре да страним от него, за да не навредим на душата и разсъдъка си. Не можеше да се отрече обаче, че именно оттам извираше неописуемото зловоние, с което бе пропита цялата сграда,

както и че в дъждовните летни дни землистият под на мазето се покриваше с белезникави гъбовидни образувания. Тези „гъби“ имаха гротескно сходство със скверната растителност на двора и приличаха на отвратителни хибриди между отровната зелена мухоморка^[4] и индианската монотропа^[5]. Никъде другаде не бях виждал подобни организми. Те бързо загниваха и по някое време започваха да фосфоресцират, ето защо окъснелите минувачи нерядко разказваха за „вещерските светлинки“, блещукащи зад изпотрошените стъкла на излъчващите смрад прозорчета.

Никога — дори в най-буйните си изблици по време на празника Все светии — не посмявахме да се доближим до това мазе посред нощ, но за сметка на това нерядко бяхме наблюдавали въпросното сияние по време на дневните и следобедните си посещения, особено когато времето бе облачно и дъждовно. Имаше и още нещо, което ни бе направило впечатление, макар че не беше изключено това да е било просто игра на въображението ни. Става дума за размитото белезникаво петно върху мръсния под, което ни се струваше, че от време на време различаваме сред фосфоресциращите гъби пред огромното огнище в кухнята. Предполагам, че се е дължало на някакъв налеп от мухъл или плесен, но странното беше, че с времето променяше очертанията си, след което изчезваше напълно и сетне пак се появяваше. В един особено мрачен и дъждовен ден даже ми се привидя, че съзирам нещо като прегърбен човешки силует, който се надигна над петното като облак жълтеникави изпарения и изчезна в зейналата паст на огнището. Още същата вечер разказах на чичо ми за това и макар че той само се усмихна снизходително на историята ми, в усмивката му сякаш се криеше намек за някакъв спомен. Впоследствие узнах, че подобни представи се срещат и в някои от старинните поверия, разпространени сред простолудието — те бяха свързани с необикновените демоноподобни или вълчеподобни форми, които приемал димът, бълван от големия комин на зданието, както и с гротескните контури на змиевидно извитите корени на дърветата, проникнали в мазето през процепите между камъните от фундамента на сградата.

[1] Сара Хелън Уитман (1803–1878) — американска поетеса, представителка на трансцендентализма, останала вдовица след

смъртта на съпруга ѝ Джон Уитман. По ѝ посвещава известното си стихотворение „На Елена“, а 11 години след смъртта му тя написва книгата „Едгар По и неговите критици“, в която го защитава от нападките на хулителите му. — Б.пр. ↑

[2] Пиластър — четириъгълна колона, изградена върху фасадата на сградата с декоративна цел. В някои случаи представлява само конструктивно удебеляване на стената. — Б.пр. ↑

[3] Англоезичният вариант на еврейското име Елиу; Елиу е един от приятелите на Йов в Книгата на Йов от Стария завет. — Б.пр. ↑

[4] Зелената мухоморка е силно отровна гъба, причинител на повечето смъртоносни отравяния, настъпили след консумиране на гъби. Разпространена е в Европа, Азия и Северна Америка. — Б.пр. ↑

[5] Вид сапрофитно растение (организъм, който се храни с разлагащи се животни и растения), разпространено в Азия, Северна и Централна Америка. Наричат го още „призрачно растение“ и „мъртвешко растение“. — Б.пр. ↑

II.

Докато не достигнах пълнолетие, чичо ми не бързаше да ме запознава със сведенията и материалите, които бе събрал за страшната къща. Доктор Уипъл беше здравомислещ, консервативен лекар от старата школа и въпреки огромния му интерес към постройката на Бенефит Стрийт, се стараеше да не поощрява характерния за всеки млад и все още неукрепнал ум афинитет към свръхестественото. Самият той смяташе, че както сградата, така и местоположението ѝ имат ярко изразено нездравословно, дори болестотворно въздействие, което няма нищо общо с паранормалното. В същото време обаче ясно си даваше сметка, че щом този ореол на тайнственост, витаещ около старинното здание, разпалва с такава сила въображението на трезвомислещ материалист като него, то буйната младежка фантазия неминуемо ще изпъстри вековната мистерия с най-зловещи образи, картини и асоциации.

Чичо ми беше ерген. Този беловлас, винаги гладко избръснат старомоден джентълмен имаше репутацията на местен историк и неведнъж бе кръстосвал шпага с такива прославени познавачи на традициите като Сидни С. Райдър и Томас У. Бикнел^[1]. Той живееше заедно с единствения си прислужник в голяма къща с чукало на вратата и стръмно стълбище с железен парапет, разположена на Норт Стрийт в близост до старинното тухлено здание, помещавало някога градския съд и колониалната администрация. Именно в тази сграда на 4 май 1776 година дядото на моя чичо — братовчед на знаменития капитан Уипъл, потопил през 1772-ра британската шхуна „Гаспи“^[2] — бе гласувал за независимостта на колонията Род Айлънд. Чичо ми обичаше да прекарва свободното си време в богатата си библиотека, където освен респектираща колекция от ценни книги се съхраняваха куп реликви от миналото и множество писмени свидетелства за страшната къща на Бенефит Стрийт, която се намираще съвсем наблизо.

Когато чичо ми най-накрая отстъпи пред настойчивите ми молби и прецени, че вече съм на подходяща възраст, пред мен се разкри внушителна по обем и не по-малко поразителна хроника. Струваше ми се, че над изобилието от факти, дати и досадни родословия сякаш тегне злокобната сянка на някакъв неназовим, фатален ужас и гибелно свръхестествено присъствие, която ме впечатли доста по-силно, отколкото бе впечатлило почтения ми чичо. Между различни събития, които на пръв поглед нямаха нищо общо помежду си, изненадващо изникваха обезпокоителни връзки, а несъществени детайли и подробности придобиваха плашещи измерения. Бях обзет от нов, неподозирано дълбок и изгарящ интерес към обвеаната в тайнственост постройка, пред която предишното ми детинско любопитство изглеждаше наивно и нищожно. Именно този интерес ме тласна към изнурителни проучвания и в края на краищата — към вледеняващия кръвта експеримент, оказал се пагубен за мен и моя родственик. От самото начало Елиху Уипъл настояваше да вземе участие в предприетите от мен изследвания и след онази злополучна нощ остана завинаги в прокълнатата къща. Никой не може да си представи колко ми липсва този добър човек, чийто живот бе изпълнен с честност, добродетелност, великодушие и непрестанна жажда за знания. В негова памет поставих мраморна урна в скътаното под сянката на гигантските върби гробище на старинната църква „Свети Йоан“, чиито надгробни плочи Едгар По толкова е обичал да съзерцава.

В неимоверно дългата поредица от дати, изпъстрила историята на мистериозното здание, нямаше и следа от нещо зловещо нито по отношение на строежа му, нито по отношение на достопочтената фамилия, която го беше издигнала. Въпреки това още от самото начало над всичко сякаш бе надвиснала мрачна, неведома прокоба, която не след дълго бе намерила потвърждение в реалността. Педантично съставеният от чичо ми летопис, обединил огромно количество откъслечни фрагменти и свидетелства в същинска историческа хроника, започваше с построяването на къщата през 1763 година и се отличаваше с удивително изобилие от подробности. Съдейки по всичко, първите обитатели на дома били някой си Уилям Харис (роден през 1759 година), неговата съпруга Руби Декстър и децата им: Елкана^[3] (роден през 1755-а), Абигейл (родена през 1757-а), Уилям-младши (роден през 1759-а) и Рут (родена през 1761-ва). Харис-старши

бил преуспяващ търговец; той развивал морска търговия с Вест Индия^[4] чрез фирмата на Обадая Браун и неговите племенници. След смъртта на Браун-старши през 1761 година начело на компанията застанал племенникът му Никълъс, а Уилям Харис станал собственик на сто и двацет тонния бриг „Прудънс“, построен в корабостроителницата на Провидънс; това най-сетне му позволило да се сдобие със свой собствен дом, за който си мечтаел още от деня на сватбата си.

Мястото, което избрал за градежа, се намирало до неотдавна нивелирания и изправен отрязък от престижната Бек Стрийт, а новопостроената къща на свой ред издигнала още повече репутацията на района. Тя представлявала най-доброто, което човек от средната класа би могъл да си позволи, и Харис-старши побързал да се нанесе в дома на мечтите си малко преди раждането на петото му дете. Момченцето се появило на бял свят през декември 1763 година, ала било мъртвородено. През следващите сто и петдесет години в имението не се родило шито едно живо дете.

Идната година семейството било сполетяно от нова трагедия. В началото на април хлапетата внезапно се разболели и две от тях — Абигейл и Рут — издъхнали в края на месеца. Според доктор Джоб^[5] Айвс смъртта им се дължала на разновидност на детската треска, но другите лекари били на мнението, че се касае за скоротечна туберкулоза, или охтика. Както и да е, болестта явно се оказала заразна, понеже през юни същата година погубила и прислужницата Хана Боуън. Другият слуга — Илай Лидисън — постоянно се оплаквал, че се чувства вял и отпаднал, и възнамерявал да се върне във фермата на баща си в Рехобот, Масачузетс, обаче се влюбил в Мехитабел Пиърс, наета на мястото на Хана. Илай издъхнал няколко месеца по-късно, през 1765-а — изключително печална година, защото била белязана и от кончината на самия Уилям Харис. Изглежда, здравето му било сериозно разклатено от тропическия климат на Мартиника, където през последните десетина години му се налагало често да пребивава по служебни дела.

Овдовялата Руби Харис така и не се възстановила от загубата, а смъртта на първородния ѝ син Елкана две години по-късно окончателно помрачила разсъдъка ѝ. През 1768-а тя развила психично разстройство и оттогава насетне я държали заключена на втория стаж.

Грижите за дома и семейството паднали върху по-голямата ѝ сестра Мърси Декстър, която се нанесла в къщата, за да може да изпълнява задълженията си. Тя била неугледна стара мома с едър кокал, която притежавала изненадваща за нежния пол физическа сила, обаче откакто заживяла тук, здравето ѝ започнало забележимо да се влошава. Мърси много обичала злочестата си сестра и била силно привързана към племенника си Уилям-младши — единственото дете, останало живо. Някога руменото, жизнено и енергично момче неусетно се било превърнало в хилаво и болнаво създание.

Същата година издъхнала и прислужницата Мехитабел, а другият слуга — някой си Смит — изненадващо напуснал, без да даде никакви сериозни обяснения (естествено, ако не се броят налудничавите му истории и оплаквания за необяснимите неприятни миризми, витаещи из къщата). Известно време Мърси не могла да намери нова прислуга, защото седем смъртни случая и едно умопомрачение в рамките на пет години породили такава вълна от слухове и сплетни сред простолюдието, че никой от суеверните местни жители не смеел да прекрачи прага на имението, камо ли да започне работа там. В края на краищата госпожица Декстър успяла да наеме двама души, които не били тукашни: Ан Уайт — навъсена, необщителна особа от онази част на Норт Кингстаун, която впоследствие се отделила в самостоятелен град под името Ексетър, и един сръчен и работлив мъж от Бостън, на име Зенъс Лоу.

Ан Уайт била първият човек, който придал на смътната мътва ясни и конкретни очертания. Мърси трябвало добре да си помисли, преди да наеме за прислужница жителка на Нуузнек Хил — отколешно гнездо на най-диви и мрачни суеверия. Змийският език на Ан Уайт се оказал толкова дълъг и зъл, че само след няколко месеца била уволнена, а на мястото ѝ дошла вярната и добросърдечна Мария Робинс от Нюпорт. Междувременно клетата Руби Харис окончателно изгубила разсъдък си и започнала да огласява най-зловещите си сънища и видения; понякога писъците ѝ ставали просто непоносими, защото надавала кошмарния си вой в продължение на часове. В крайна сметка се наложило временно да настанят сина ѝ в дома на братовчед му Пелег Харис, разположен на Презвитериан Лейн, недалеч от новата сграда на колежа. Благодарение на това състоянието на момчето се подобрило и ако леля му се отличаваше не само с добри намерения, но

и с проникателност, щеше да остави Уилям-младши за постоянно при Пелег.

Какво точно е крещяла госпожа Харис по време на буйните си изстъпления, семейната хроника или мълчи, или съобщава толкова абсурдни неща, които взаимно се опровергават със своята нелепост. Нима някой би повярвал, че жена с елементарни познания по френски би могла да изнася продължаващи с часове непристойни тиради на този език, изразявайки се безупречно в граматическо отношение? Или пък, че същата дама, намираща се в пълна самота в зорко пазена стая, би могла да се оплаква от някакво същество, което се взирало хищно в нея и дебнело да я разкъса? През 1772 година, когато прислужникът Зенъс умрял, Руби Харис избухнала в отвратителен, изпълнен с нечовешка злоба тържествуващ смях, който звучал доста неприсъщо за нея. Клетницата издъхнала година по-късно и била погребана в Северното гробище до съпруга си.

Както е известно, в 1775 година избухнала войната с Англия. Въпреки слабото си телосложение и крехката си възраст — бил едва на шестнайсет — Уилям-младши решил да се запише в армията и бил зачислен в наблюдателния корпус на генерал Грийн. От този ден нататък се радвал на постоянно подобряване на здравето и физическата си форма. До 1780-а вече бил произведен в чин капитан на въоръжените сили на Род Айлънд на територията на Ню Джърси; същата година срещнал Фиби Хетфийлд от Елизабеттаун, влюбил се в нея и двамата се оженили. През 1781-ва се уволнил с почести и се върнал в Провидънс заедно с младата си съпруга.

Не може да се каже, че щастието на младия воин било безметежно и непомрачено от нищо. Както и преди, семейното имение било в добро състояние, а улицата, където се издигало, била преименувана от Бек Стрийт на Бенефит Стрийт, ала обичната му леля сякаш не била същият човек. Снажната навремето Мърси Декстър се била превърнала в изгърбена и немощна старица с глъхнещ глас и мъртвешки бледо лице. Сходна метаморфоза се наблюдавала и при единствената останала прислужница — Мария. Есента на 1782 година Фиби Харис родила мъртво момиченце, а на 15 май 1783 година Мърси Декстър приключила самоотвержения си, скромен и добродетелен житейски път.

Уилям Харис-младши вече бил напълно убеден в нездравословната атмосфера на семейния дом и решил да предприеме съответните мерки. Той наел няколко стаи в новооткритата странноприемница „Маншън Хаус“ и поръчал строежа на нова, още по-хубава къща на Уестминстър Стрийт, в стремително разрастващата се част на града от другата страна на Грейт Бридж. Именно там през 1785 година дошъл на бял свят синът му Дюти. Семейството живяло в новия си дом до момента, в който попълзновенията на търговията не го принудили да се върне на Енгъл Стрийт от другата страна на реката, в новия жилищен район Ийст Сайд, където близо век по-късно — през 1876 година — Арчър Харис (за когото ще стане дума малко по-късно) построил своята пищна, но безвкусна резиденция с четирискатен мансарден покрив. Уилям и Фиби починали през 1797-а, по време на епидемията от жълта треска, и Дюти намерил подслон при своя братовчед Ратбоун Харис, син на Пелег.

Той бил практичен човек и отдал къщата на Бенефит Стрийт под наем — въпреки желанието на Уилям да остане необитаема. Според Ратбоун трябвало да се направи всичко възможно, за да се осигури максимално висок доход за издръжката на подопечния му. Поради тази причина не обръщал никакво внимание нито на честите случаи на заболявания и смърт, в резултат на които обитателите на сградата се сменяли с обезпокоителна бързина, нито на нарастващата враждебност към имението от страна на гражданите. Вероятно е изпитал само лека досада, когато през 1804 година градските власти разпоредили дезинфекция на имота със сярна, катран и камфор. Причината да бъде взето това решение се дължала на епидемията от треска в града, която вече взела няколко жертви, както и на масово разпространените слухове, че постройката на Бенефит Стрийт е един от източниците на заразата.

Що се отнася до самия Дюти, съдбата на къщата не го вълнувала особено, защото, щом достигнал пълнолетие, той станал моряк и служил с отличие на военната шхуна „Виджилънт“ под командването на капитан Кахуун във войната от 1812 година^[6]. След приключването на бойните действия Дюти се завърнал цял и невредим и през 1814-а се оженил. На 23 септември следващата година му се родил син, който той нарекъл Уелкъм; същата нощ се разразила свирена буря и водите на залива наводнили половината град, при което един шлюп^[7] бил

завлечен нагоре по Уестминстър Стрийт и мачтите му едва не почукали по прозорците на семейство Харис, сякаш приветствали новородения моряшки син.

Ала Уелкъм не надживял баща си, понеже загинал геройски през 1862 година в битката при Фредериксбург^[8]. Единственото, което той и синът му Арчър знаели за страшната къща, било, че този имот е, чисто и просто, едно ненужно бреме, невъзможно за даване под наем поради своята старост, занемареност и неприятна миризма. Всъщност сградата така и не била дадена под наем след една фрапираща върволица смъртни случаи (последният от които — през 1861-ва), потънали в забвение покрай войната. Карингтън Харис, единственият наследник на рода от мъжки пол, смяташе пустеещата къща за живописен обект на хорската мътва и нищо повече... поне докато не му разказах за експеримента си. И ако преди бе възнамерявал да събори зданието и да построи на мястото му многоетажна жилищна сграда, след разговора ни реши да го запази, да прокара водопровод и да го даде под наем. Едва ли трябва да добавям, че след ремонта бързо си намери наематели. Кошмарът най-сетне бе приключил — веднъж завинаги.

[1] Томас Бикнел (1834–1925) — бележит американски историк и общественик, написал множество книги. — Б.пр. ↑

[2] Ейбрахам Уипъл (1733–1819) — американски мореплавател, герой от Американската война за независимост, родом от Провидънс, Род Айлънд. На 9 юни 1772 г. въоръжен отряд, предвождан от него, превзема, плякосва и опожарява британския ветроходен кораб „Гаспи“. — Б.пр. ↑

[3] Библейско име; така се е наричал бащата на пророк Самуил. — Б.пр. ↑

[4] Букв. „Западна Индия“ — традиционното историческо наименование на Карибския регион, докато под „Ост Индия“ (Източна Индия) се е разбирала Южна и Югоизточна Азия. — Б.пр. ↑

[5] Англоезичният вариант на библейското име Йов. — Б.пр. ↑

[6] Става въпрос за Британско-американската война от периода юни 1812 — февруари 1815 г., наричана от американците „Втората война за независимост“. — Б.пр. ↑

[7] Тримачтов ветроходен кораб с право стъкмяване на платната.
— Б.пр. ↑

[8] Голямо сражение от Американската гражданска война, протекло между 11 и 15 декември 1862 г. в околностите на град Фредериксбърг, шата Вирджиния, между армията на Конфедерацията, предвождана от генерал Робърт Лий, и Съюзната армия на Потомак на генерал Амброуз Бърнсайд, завършила с тежко поражение на Съюза.
— Б.пр. ↑

III.

След тази пространна хроника, изпъстрена с множество дати и събития, не е трудно човек да си представи какво силно впечатление ми оказа семейната история на рода Харис. През цялото време, докато събирах гореизложените сведения, не можех да се отърся от натрапчивото усещане за нечие неведомо зло присъствие, свързано не толкова с фамилията, колкото с къщата. Подозренията ми се потвърждаваха и от многобройните допълнителни свидетелства, събирани усърдно от чичо ми, сред които се открояваха шушукани между слугите предания, вестникарски изрезки, копия от смъртни актове, издадени от тогавашните лекари, и всякакви подобни неща. Едва ли бих могъл да приложа целия този материал в настоящото си изложение, понеже Елиху Уипъл бе страстен и неуморим колекционер на всичко старинно, ето защо ще се спра само на най-важните — и потвърдени от няколко източника — моменти.

Въпреки голямото текучество при обслужващия персонал, повечето прислужници единодушно приписваха злотворното влияние в сградата на влажното, потънало в плесен и мухъл мазе. Някои от тях — и особено Ан Уайт — дори категорично отказвали да използват кухнята в сутерена и лично аз се натъкнах на минимум три легенди за причудливи, наподобяващи хора или демони очертания, които приемали корените на дърветата и налепите от плесен в мазето. Тези свидетелства ме заинтригуваха дълбоко, защото и аз самият бях съзирал нещо подобно със собствените си очи в детството ми; за съжаление, всяко от тези предания беше затъмнено от множество наслоения, без съмнение дошли от баналните и клиширани истории за призраци, циркулиращи сред необразованата част на населението.

Ан Уайт с дейните ексетърски суеверия разпространявала най-невероятната и в същото време — най-последователната — версия. Според нея под къщата бил погребан вампир — мъртвец, чието тяло не се разлагало и който се хранел с кръвта или диханието на живите хора; именно той изпращал всяка нощ своите хищни сенки или призраци да

изсмукват силите на обитателите на прокълнатия имот. За да се унищожи такава изчадие, трябвало — поне според всезнаещите бабички — то да се ексхумира и сърцето му да бъде изгорено или пронизано с кол. Именно упоритата настойчивост, с която прислужницата настоявала да бъдат взети тези мерки и да се разкопае землищия под на мазето, преляла чашата и довела до последвалото ѝ уволнение.

Фантастичните ѝ небивалици намерили плодородна почва сред простолюдието, за което, без съмнение, спомогнал и фактът, че къщата била издигната на мястото на някогашно гробище. Това обаче не беше толкова интересно за мен, колкото обстоятелството, че съзирах връзка между версията на Ан Уайт и оплакванията на слугата Смит, напуснал по свое собствено желание дълго преди идването на ексетърската прислужница. Той неведнъж се жалвал, че нощем нещо сякаш „изсмуквало дъха му“. Горката вдовица Руби Харис бе бълнувала за някакво полуневидимо същество с остри зъби и зловещ взор, а години по-късно — през 1804-та — доктор Чад Хонкинс издал смъртни актове на четири жертви на върлуващата епидемия от треска в града и бил озадачен от необяснимия недостиг на кръв в организмите на покойниците.

Колкото и скептичен и лишен от предразсъдъци да бях, не можех да отрека странното усещане, с което ме оставиха вестникарските изрезки, отнасящи се до два смъртни случая в сградата, разделени от достатъчно голям интервал от време. Едната беше от „Провидънс Газет“ (броят от 12 април 1815 година), а другата — от „Дейли Транскрипт & Кроникъл“ (от 27 октомври 1845 година). И в двете ставаше дума за едно и също ужасно обстоятелство, чиято повторемост бе знаменателна — умиращ човек (през 1815-а — знатна възрастна госпожа, на име Станфорд, а през 1845-а — гимназиален учител на средна възраст, на име Елизър Дърфи) с изцъклен поглед се опитвал да захапне за гърлото лекуващия го лекар. Още по-фрапиращо бе обвитото в тайнственост събитие, сложило край на отдаването на къщата под наем: поредица от смъртни случаи в резултат на малокръвие, всеки от които предшествал прогресиращо душевно заболяване, при което пациентът посягал на живота на близките си, опитвайки се да разкъса със зъби шията или китката им.

Това се случило през 1861 година, когато чичо ми тепърва започвал лекарската си практика. Преди да замине за фронта, той чул доста подробности за тази зловеща серия от по-възрастните си колеги. Онова, което не подлежи на никакво обяснение, е, че всички жертви били необразовани и прости хора (никой друг вече не проявявал интерес към зловонната сграда), а в същото време бълвали ругатни и проклетия на перфектен френски — език, от който нямали и най-бегла представа, понеже никога не го били изучавали през живота си. Нещо подобно се наблюдавало и близо век по-рано с клетата Руби Харис и точно това съвпадение направило такова впечатление на Елиху Уипъл, че той започнал да колекционира всевъзможни факти и истории за страшната къща. Фантазията му не отиваше толкова далеч като моята, интересът му бе интерес на истински учен — дълбок и аналитичен — и той се радваше, че и аз споделях увлечението му, защото имаше с кого да води дълги разговори на тема, предизвикваща само снизходителен присмех у повечето хора.

Междувременно аз бях започнал да се отнасям към всичко това с изключителна сериозност и скоро пристъпих не само към проверка на свидетелствата на очевидците, но и към колекционирането на нови данни, с които да обогатя впечатляващия архив на Елиху Уипъл. Неведнъж разговарях със стария Арчър Харис — тогавашният собственик на имота, който почина през 1916 година — и получих от него и неомъжената му сестра Алис потвърждение на всички дати от семейната хроника, старателно събрани от чичо ми. Обаче щом ги попитах какво отношение би могла да има сградата към Франция или френския език, и двамата ми признаха искреното си недоумение, макар че впоследствие госпожица Харис се сети за нещо, което можело да хвърли светлина върху загадката. Нейният дядо — старият морски вълк Дюти Харис, надживял своя паднал в бой син Уелкъм с две години — й бил споделял, че навремето чул от гувернантката си Мария Робинс за някакво извънредно странно обстоятелство, съпътстващо кончината на старата Мърси Декстър (на която прислужницата била свидетелка), ала не си спомнял нищичко. Това бе всичко, което успях да узная от внучката. Тя и брат й почти не се интересуваха от имението, за разлика от сина на Арчър — Карингтън — с когото беседвах след експеримента си.

След като изкопчих от семейство Харис цялата информация, с която разполагаха, се нахвърлих още по-ожесточено върху старинните градски летописи и документи. Целта ми беше да се сдобия с изчерпателни сведения за мястото, където бе построена къщата — като се започне от 1636 година, когато тук са дошли първите заселници^[1], или даже още по-назад в миналото, ако успеех да открия някаква древна легенда на индианците от племето нарагансет^[2]. Оказа се, че парцелът бил част от обширен поземлен имот, принадлежал на някой си Джон Трокмортън и впоследствие нееднократно раздробяван на помалки участъци. Проследих съдбата на прилежащата покрай Бек Стрийт ивица и първоначално открих, че според хорската мълга там се разполагало семейното гробище на Трокмортън, ала след позадълбочени проучвания установих, че всички гробове отдавна били преместени на Северното гробище, набиращо се на Поутъксет Уест Роуд.

После изведнъж се натъкнах на едно друго свидетелство, което не фигурираше в основния масив от документи и лесно можеше да бъде пропуснато. То особено силно ме заинтригува, понеже по забележителен начин се съгласуваше с някои от най-неясните аспекти на проблема. Това бе договорът, сключен през 1697 година и предоставящ под аренда въпросния поземлен участък на някой си Етиен Руле и неговата съпруга. Френската следа най-накрая се бе появила... заедно с нещо ужасяващо, което засенчваше всичко, узнато от мен за мистериозната сграда до този момент, и аз трескаво пристъпих към проучването на плана на парцела, изготвен още преди нивелирането и изправянето на Бек Стрийт между 1747 и 1758 година. Веднага намерих онова, което дирех, а именно — че на същото място, където сега се издигаше страшната къща, Руле и жена му си направили семейно гробище зад тогавашната си едноетажна къщичка с мансарда. Колкото и да търсех, така и не открих какъвто и да е документ, в който да се споменава за преместване на тленните останки, а след като посетих няколко престижни библиотеки, сред които и тази на Историческото дружество на Род Айлънд, се сдобих с такива чудовищни, макар и забулени в тайнственост сведения, че незабавно пристъпих към обследване на мазето на старинната постройка.

Руле дошли тук през 1696 година от Ийст Гринуич. Те били хугеноти^[3] от Код, Западна Франция, и се сблъскали с немалко

затруднения, докато градската управа им позволи да се заселят в Провидънс. Обществената неприязън ги съпътствала още в Ийст Гринуич, където пристигнали през 1686-а след отмяната на Нантския едикт. Според слуховете тази неприязън излизала извън рамките на обичайните национални и расови предразсъдъци и нямала отношение дори към споровете за подялбата на земята, въвлякла мнозина френски преселници в конфликт с англичаните. Обаче пламенният протестантизъм на семейство Руле и окаяното им състояние след прогонването им от Ийст Гринуич предизвикали съчувствието на тукашните жители и те ги приели в Провидънс. Етиен Руле, който вместо със земеделие обичал да се занимава с четене на непонятни книги и рисуване на непонятни изображения (сред които се откроявали странни съчетания от линии и причудливи геометрични фигури), започнал работа като писар в пристанищния склад на Пардън Тилингаст в южния край на Таун Стрийт. Близо половин век по-късно — тоест след смъртта на стария Руле — в Провидънс избухнали някакви безредици, след което вече нямало ни вест, ни кост от френското семейство.

Този инцидент се връзал в паметта на местните жители като ярък епизод в спокойния и тих живот на пристанищния град. Най-вероятно безредиците били провокирани от особеното, невписващо се в общоприетите норми поведение на сина на Етиен — Пол Руле. Той бил неприятен, вечно намръщен младеж и въпреки че Провидънс никога не се поддал на вещерската истерия, характерна за съседните пуритански поселища, според хорската мътва молитвите на Руле-младши нито били изричани в точното време, нито пък били отправяни към точния адресат. Казах си, че навярно именно този слух е залегнал в основата на мъглявата легенда, известна на прислужницата Мария Робинс. Какво отношение обаче имаше това към сквернословията на безупречен френски, бълвани от Руби Харис и другите обитатели на страшната къща?

Зачудих се дали запознатите с тези предания са знаели за зловещата им връзка с нещо друго, а именно — за страховития Жак Руле^[4] от Код, осъден на смърт през 1598 година, но впоследствие помилван и затворен в лудница... Той бил открит в гората, целият в кръв и късове човешка плът, малко след като два вълка разкъсали и убили малко момче. Според очевидците единият от хищниците избягал

невредим от вледеняващата кръвта сцена. Звучи като приказка, която бабите обичат да разказват вечер на непослушните си внучета, нали? Но ако името на персонажа и мястото на действието бяха нещо повече от случайно съвпадение? След кратък размисъл стигнах до извода, че жителите на Провидънс едва ли са били наясно с нея, защото в противен случай щяха да предприемат доста по-драстични мерки. Възможно ли бе нещо друго да е довело до безредиците, заличили френското семейство от лицето на земята?

Започнах да посещавам сградата на Бенефит Стрийт все по-често и по-често, обследвайки нездравата растителност в градината, стените на зданието и всеки сантиметър от землистия под на мазето. Карингтън Харис откликна на молбата ми и ми даде ключ за неизползваната врата, водеща от сутерена направо на улицата; направих го, защото исках да имам директен достъп до външния свят, вместо да минавам по старото неосветено каменно стълбище и коридора на първия етаж, извеждащ до парадния вход. Именно там, в мазето, където зловредното влияние беше най-силно, аз прекарах безброй следобедни часове, надзъртайки във всяко ъгълче, ала усилията ми така и не бяха възнаградени от някакви нови находки.

Най-накрая, по съвет на чичо ми, реших да направя оглед и след залез-слънце. Една бурна нощ лъчът на фенерчето ми тъкмо обхождаше необичайните петна върху покрития с плесен землист под и уродливите, озарени от мъртвешки бледото сияние гъби, когато ми се стори, че съзирам очертанията на изгърбен силует сред белезникавите наледи. Това беше същата фигура, която бях видял и като малко момче. Този път обаче контурите ѝ бяха поразително ясни и отчетливи и докато я гледах, аз отново забелязах надигащото се над земята мержелеещо се изпарение, което ме беше ужасило в онзи дъждовен ден преди толкова много години.

Приличаше на слабо фосфоресциращ облак жълтеникави пари или призрачна мъгла, който бавно се кълбеше и приемаше различни смразяващи форми, докато не се източи и изчезна в черната паст на студеното огнище, оставяйки скверно зловоние подире си. Бях потресен от видяното, а натрупаната до този момент информация за страшната къща още повече засилваше ужаса ми. Въпреки това се зарекох да не напусна поста си и продължих да наблюдавам, неспособен да се отърся от усещането, че кошмарното неведомо

присъствие също се вира хищно в мен. Щом разказах за преживяването си на чичо ми, той бе силно впечатлен и след няколко часа на напрегнат размисъл взе ясно определено и радикално решение. Двамата щяхме да направим всичко възможно, за да проучим — и ако е по силите ни, да унищожим — ужаса, обсебил този дом.

[1] През 1636 година с основан град Провидънс. Тогава протестантският теолог Роджър Уилямс (1603–1683) дошъл по тези места и купил земята от местните индианци нарагансети. Според легендата възкликнат: „Милосърдно е провидението Божие!“, и оттам дошло името на града. „Providence“ (англ.) провидение. — Б.пр. ↑

[2] Северноамериканско индианско племе, принадлежащо към алгонкинското езиково семейство и населяващ района, известен сега като Нова Англия. — Б.пр. ↑

[3] Название на френските протестанти, подложени на гонения в родината си през XVI и XVII век. — Б.пр. ↑

[4] Жак Руле наистина е съществувал. Роден през 1563 година, той още приживе става известен като Върколака от Анже. Залавят го след убийството на петнайсетгодишно момче в гората край Код, точно както Лъвкрафт го описва: целият в кръв, с парчета плът под неимоверно дългите му и остри нокти. В съда заявил, че можел да се преобразява във вълк с помощта на специален мехлем, приготвен от родителите му. — Б.пр. ↑

IV.

Планът ни беше всяка нощ да дежурим в потъналото в плесен мазе. В сряда, 21 юни 1919 година, с разрешението на Карингтън Харис (когото не бях уведомил за истинските ни намерения), двамата с чичо ми занесохме в сутерена два стола, едно походно легло и няколко специални научни прибора. После облепихме прозорците с хартия, заключихме вратата към мазето, за да не открадне някой високочувствителната апаратура, с която се бяхме сдобили тайно и на изключително висока цена, и напуснахме сградата. Същата вечер щяхме да се върнем, като възнамерявахме до определен час да будуваме и двамата, след което всеки от нас да дежури по два часа, докато другият си почива на походното легло.

Благодарение на своите лидерски качества и невероятната си експедитивност Елиху Уипъл успя да се сдобие с нужните ни приспособления и пособия от лабораторията на университета „Браун“ и оръжейницата на Кранстън Стрийт. Неизчерпаемият запас от енергия и жизнени сили на този осемдесетгодишен джентълмен не спира да ме изненадва и до днес и аз съм сигурен, че ако не беше онова ужасно произшествие, чичо ми все още щеше да е жив. Само двама души знаеха какво всъщност се случи — Карингтън Харис и моя милост. Нямаше как да не разкажа истината пред Харис, понеже той бе законният собственик на имота и имаше право да знае всичко за него. Освен това вече го бяхме уведомили за нашия експеримент и след печалния инцидент с Елиху Уипъл реших, че само Карингтън може да ме разбере и да ми помогне да направя необходимите публични разяснения. Когато чу историята ми, наследникът на фамилията преbledня като брашно; обаче се съгласи да ми окаже съдействие и сам се увери, че къщата вече е съвсем подходяща за живеене.

Би било пресилено и нечестно да се каже, че двамата с чичо ми се чувствахме спокойно и безметежно в тази първа нощ на бдение в прокълнатия дом. Вече неведнъж изтъкнах, че никой от нас не бе предразположен към характерните за простолудието суеверия, обаче

научните теории, студии и открития в последно време ни бяха показали, че познатата ни триизмерна Вселена представлява само нищожна част от необятния материален и енергиен свят на Космоса. В конкретния случай неизброимото количество свидетелства от многобройни достоверни източници недвусмислено сочеше към явното съществуване на сили с огромна мощ, които — от човешка гледна точка — можеха, най-общо казано, да се окачествят като „зли“. Това обаче ни най-малко не означаваше, че вярвахме в митични създания като вампири или върколаци. По-скоро не отричахме възможността в познатата ни действителност да съществуват неведоми и все още неизследвани модификации на жизнената сила и материята; модификации, които са рядко срещани в триизмерната реалност заради по-тясната си връзка с други пространствени селения, ала същевременно се намират в достатъчна близост до нашия свят, за да се появяват — макар и в редки случаи — пред нас. За съжаление, на този етап бяхме неспособни да обясним и да разбулим загадката на тези проявления, защото не разполагахме с подходящ наблюдателен пункт.

Накратко, двамата с чичо ми предполагахме, че огромното количество безспорни факти навеждаше на мисълта за наличието на някакво пагубно влияние в страшната къща; влияние, което можеше да бъде проследено във времето чак до злополучните френски преселници отпреди повече от два века и което се проявяваше чрез непонятни и никому неизвестни закони за движението на атомите и електроните. Писмените свидетелства говореха достатъчно убедително за това, че представителите на рода Руле са се намирали в противоестествен контакт с външните сфери на битието — сфери, враждебни на човечеството и внушаващи на обикновените хора само ужас и омерзение. Следователно не беше ли възможно безредиците от трийсетте години на осемнайсети век, отдавна потънали в мрака на миналото, да са задействали в ход някои тъмни сили в патологичното съзнание на един или повече членове на семейството — най-вече на зловещия Пол Руле — в резултат на което тези сили да са надживели умъртвените си физически носители, продължавайки да функционират в някакво многоизмерно пространство встрани от първоначалните силови линии, формирани от неистовата злоба на разбунтувалите се местни жители?

В светлината на най-новите научни хипотези, разработени на базата на теорията на относителността и вътреатомното взаимодействие, подобни неща не бяха невъзможни нито във физично, нито в биохимично отношение. Можехме да си представим чуждо, неприсъщо за нашата триизмерна реалност клетъчно ядро, субстанция или енергия, чието съществуване се поддържа от недоловимо — и може би даже нематериално — паразитиране върху жизнената сила и телесните тъкани и течности на други, по-плътни и осезаеми в материално отношение организми, в които прониква и с чиято същност понякога се слива. Този натрапник би могъл да има открито враждебни намерения, но не е изключено и да се ръководи от съвсем елементарни, слепи мотиви за самосъхранение. Какъвто и да бе случаят, едно такова чудовище неизменно приема вид на скверна аномалия, недопустимо отклонение от нормата и застрашителен нашественик в очите ни, а унищожението му се превръща в свещен дълг за всеки човек, който не е враг на живота, здравето и нормалния разсъдък.

Най-силно от всичко ни безпокоеше абсолютното ни неведение по отношение на природата и същността на нашия противник. Нито един психично здрав човек не го бе виждал и едва малцина бяха долавяли присъствието му. Това би могло да е както енергия в чист вид — ефирен образ, намиращ се отвъд вещественния свят — така и нещо само отчасти материално; непозната на науката пластична маса, способна да се видоизменя, формирайки мъгляво подобие на твърдо, течено, газообразно или някакво друго, на този етап неизвестно състояние. Налепът е антропоморфични очертания на пода, формата на жълтеникавото изпарение и извивките на дървесните корени от някои старовремски поверия — всичко това говореше за някаква, макар и далечна, връзка с човешката фигура. Обаче доколко показателно и постоянно би могло да се окаже това сходство... никой не можеше да каже със сигурност.

Във връзка с предполагаемата среща с противника се запасихме с два вида оръжия. Първото представляваше голяма, специално модифицирана крукова тръба^[1], работеща с две мощни акумулаторни батерии и снабдена с особени екрани и отражатели, в случай че врагът изведнъж се окажеше неосезаем и можеше да бъде поразен само посредством ефирни излъчвания с огромна разрушителна сила. Що се

отнася до второто, това бяха две армейски огнехвъргачки, подобни на използваните в Световната война — те щяха да ни послужат, ако съществото бе частично материално и подлежеше на механично унищожение; в съзвучие с вярванията на суеверните селяни, бяхме готови да изпепелим сърцето му. Разположихме тези оръжия в мазето по такъв начин, че хем да са насочени към мястото пред огнището, където се намираще приемащата различни форми плесен, хем и да можем лесно и бързо да ги достигнем от походното легло и столовете. Между впрочем, както през деня, когато подреждахме мебелите и апаратурата си, така и вечерта, когато пристъпихме към непосредственото дежурство, прословутото петно почти не се забелязваше и аз сериозно се усъмних дали изобщо го бях виждал в по-ясно изразена форма, но още в следващия миг си припомних старинните предания.

Нощното ни бдение започна точно в десет вечерта и с напредването на времето не забелязахме никакви важни за нас промени. На слабата светлина от мокрите от дъжда улични фенери и едва забележимото сияние на противните гъби можехме да различим влажните каменни стени, покрития с белезникава плесен землист под, прогнилите дървени скамейки, столове и маси, минавали някога за мебели, масивните греди и трегери на тавана, старото каменно стълбище с дървени перила и зейналата паст на огнището, сред които се мъдреха нашите два стола и походно легло.

Оставихме вратата към Бенефит Стрийт отключена, в случай че не успеем да се справим с враждебното явление и се наложи да се спасяваме с бягство. Предполагахме, че постоянните ни нощни дежурства, рано или късно, ще провокират стаеното тук зло и ние ще можем да се справим с него, като преди това ще имаме възможност добре да го разгледаме и да вникнем в същността му. Естествено, нямахме никаква представа колко време ще ни потрябва, докато пробудим и унищожим пагубното присъствие. Давахме си сметка, че начинанието ни съвсем не е безопасно, ала все пак смятахме, че рискът си заслужава, и нямахме никакво намерение да се обръщаме към друг за помощ, защото така щяхме да дискредитираме както мисията, така и себе си. В такова настроение седяхме и си говорехме, докато чичо ми не започна да клюма и аз използвах случая да му напомня, че е време за двучасовата му почивка.

Самотното ми бдение в първите часове след полунощ — самотно, защото онзи, който бодърства в присъствието на спящ, е по-сам, отколкото очаква — бе съпроводено от известно безпокойство. Елиху Уипъл дишаше тежко, акомпанираше му дъждът отвън, а акцентите поставяше изнервящото капене някъде от вътрешността на влажното мазе. Унило разглеждах старите тухлени стени на мъждукащата светлина от уличните фенери и призрачното сияние на изродените гъби. Когато от нездравата атмосфера наоколо започна да ми прилошава, открях вратата и започнах да съзерцавам мократа улица, пълнейки жадно дробовете си със свежия нощен въздух. Както и преди, не се случваше нищо, което да възнагради бдението ми, ето защо започнах често да се прозявам, поддавайки се на налегналата ме умора.

Ала ето че сънливостта ми най-неочаквано бе прогонена от внезапното движение, което долових с крайчеца на окото си откъм походното легло. Веднага погледнах натам и видях, че чичо ми се бе размърдал в съня си. Това не беше нещо ново — още след първия половин час сънят му бе станал неспокоен — ала сега и дишането му беше доста неравномерно и накъсано. Понеже се бе обърнал с гръб към мен, минах от другата страна на леглото и осветих спящия с фенерчето си, за да видя дали не му е станало лошо. От онова, което зърнах, ме побиха тръпки, въпреки че не беше нито плашещо, нито свръхестествено. Най-вероятно реакцията ми се дължеше на зловещата слава на влажното мазе, както и на характера на тайнствената ни мисия. Какво точно видях ли? Лицето на чичо ми, което обикновено се отличаваше с онези доброта и спокойствие, присъщи на благовъзпитаните джентълмени, сега бе изкривено и деформирано, без съмнение, под влияние на странните сънища, провокирани от спецификата на мястото, където се намирахме. Изражението му отразяваше борба на най-разнообразни емоции и точно това разнообразие ме разтревожи най-силно. Отворил широко очи, Елиху Уипъл ловеше жадно въздуха с уста и се мяташе на походното легло, но не това бе най-обезпокоителното; бях поразен от обстоятелството, че скъпият ми чичо изглеждаше не като един, а като много хора едновременно, и по някакъв странен начин сякаш се беше отчуждил от самия себе си.

После той започна да мълви тихичко и аз останах поразен от причудливите движения на устните му и мимиката на лицето му. Изпървом не можах да разбера какво точно казва, ала в следващия момент долових нещо, което ме скова в леден страх; той се разсея едва когато си припомних впечатляващата ерудиция на доктор Уипъл и безкрайните часове, които прекарваше в преводи на статии по антропология, митология и археология от „Revue des Deux Mondes“^[2]. Да, чичо ми изведнъж бе заговорил на френски и онези откъслечни фрази, които успях да различа, се отнасяха до най-зловещия от митовете, преведени някога от него.

Ненадейно на челото на спящия избиха капчици пот и той рязко подскочи. Не можех да разбера дали е буден, или още спи... а може би се намираше в някакво странно междинно състояние. Нечленоразделната френска реч внезапно бе заменена от сподавени възклицания на английски и той нададе дрезгав, хрипкав вопъл:

— Задушавам се! Задушавам се!

Мигом се хвърлих към него и се заех да го успокоявам. Все още в просъница, доктор Уипъл сграбчи ръката ми и малко по малко започна да идва на себе си. Когато напълно се свести, изопнатите черти на лицето му възвърнаха нормалното си изражение и той ми разказа съдържанието на съня си, за чийто истински смисъл можех само да гадая, обзет от суеверен трепет.

По думите на чичо ми всичко започнало с поредица от най-обикновени, съвсем нормални сънища, а завършило с кошмари с такъв странен характер, че било невъзможно да бъдат съотнесени с каквото и да било от прочетеното някога от него. Едно от виденията сякаш било едновременно и от нашия, и от някакъв друг свят — шеметен хаос от геометрични фигури, където елементи от познати неща се съчетавали в най-невероятни и главозамайващи комбинации; невъобразим калейдоскоп от ярки, възпламеняващи съзнанието образи, наложени един върху друг, в който пространствените и времевите устои се разрушавали и наново се изграждали по волята на някакви абсурдни, съвършено алогични закони.

По някое време на Елиху Уипъл се присънило, че лежи на дъното на дълбока, набързо изкопана яма с неравни краища, заобиколен от множество мъже с триъгълни шапки с висящи изпод тях къдрици. Те се надвесвали над него от ръба на ямата и мрачно го наблюдавали.

После се озовал в някаква къща — изключително стара къща, съдейки по архитектурните ѝ особености като цяло — ала мебелите, стаите, прозорците и дори обитателите ѝ се променяли с такава бързина пред очите му, че не могъл да различи повече подробности. Въпреки това ми прошепна (и то с известна плахост, сякаш се боеше, че няма да му повярвам), че голяма част от лицата имали смътна прилика с членовете на фамилията Харис. Накрая сънувал как се задушавал, сякаш нечие всепроникващо присъствие било овладяло тялото му и се опитвало да контролира жизнените му процеси. Потръпнах при мисълта за борбата, която осемдесетгодишният му организъм е трябвало да води с неведомите сили, представляващи сериозна опасност и за доста помладо и здраво тяло. Обаче още на следващата секунда си казах, че това все пак е било само сън и нищо повече; по всяка вероятност тези неприятни видения бяха, чисто и просто, реакция на напрегнатото му подсъзнание, породена от характера на необичайната ни мисия.

Разтворът ни прогони страховете ми и ме успокои; неспособен да се съпротивлявам на умората, аз се прозинах и се възползвах от своето право на отдих. Чичо ми изглеждаше ободрен и охотно пристъпи към дежурството си, въпреки че кошмарът го бе събудил преди изтичането на полагащите му се два часа. Неусетно потънах в сън и почти веднага бях атакуван от крайно обезпокоителни съновидения. Преди всичко бях обхванат от чувство на безпределна, вселенска самота, докато враждебни тъмни сили се надигаха от всички страни и връхлитаха незнайния ми затвор. Лежах със запушена уста и вързани ръце и крака, а до слуха ми достигаха злокобните писъци на милиони същества, жадуващи кръвта ми. По някое време зърнах лицето на чичо ми и то пробуди в мен изненадващо неприятни асоциации; помпях как се опитах да закрепя, но не бях в състояние да издам и звук. Накратко, изобщо не можах да си почина, ала не бях способен и да се събудя; онова, което ме изтръгна от кошмарния ми плен, бе чудовищният, пронизителен писък, който с един замах разкъса незримата преграда на съня и тутакси ме върна в реалния свят, където всеки обект изпъкна с поразителна яснота пред мен.

[1] Круксова тръба — изобретен от Уилям Крукс (1832–1919) затворен стъклен съд с два изведени навън електрода, от който е изпомпан въздухът. Наричана „първият ускорител на частици“,

благодарение да круковата тръба Вилхелм Ръонтген направи голямото си откритие — електромагнитното излъчване, наречено от него X-лъчи и известно днес като „рентгеново лъчение“. — Б.пр. ↑

[2] Букв. „Обзор на двата свята“ (фр.) — известно френско културологично списание, издавано в Париж от 1829 г. до днес. — Б.пр. ↑

V.

Когато заспах на походното легло, бях обърнат с гръб към чичо ми и в момента на внезапното си пробуждане съзрях само вратата към улицата, едното прозорче и малка част от пода и тавана. Всичко това се запечата в съзнанието ми с неестествена яркост, която нямаше как да се обясни със сиянието на противните гъби или на процеждащото се през двете прозорчета мъждукане на уличния фенер. Съдейки по сянката, която хвърляхме аз и леглото, източникът на странната жълтеникава светлина без съмнение се намираше някъде зад мен. В ушите ми продължаваше да кънти ужасяващият вик, а обонянието ми бе омерзено от скверното зловоние, изпълнило помещението. Веднага осъзнах, че се случва нещо необичайно, ето защо побързах да се обърна, за да се възползвам от оръжията, които бяхме оставили насочени към огнището. Докато се обръщах, се боях какво ли щях да видя, понеже разбудилият ме вик по всяка вероятност бе нададен от чичо ми, а аз все още не знаех срещу каква опасност предстоеше да се изправим.

Онова, което се разкри пред очите ми, надмина и най-страшните ми опасения. Съществуват ужаси на ужасите и това бе едно от онези средоточия на вселенския кошмар, които природата стоварва само върху малцина злочести и прокълнати окаяници. От осеяния с фосфоресциращи гъби землист под извираше паробразно, болезнено жълто мъртвешко сияние, зад което смътно различавах огнището; тези нечестиви изпарения клокочеха и се кълбяха, образувайки гигантски силует с размитите очертания на получовек-получудовище. Цялата фигура сякаш се състоеше от очи — зли, хищни, вълчи очи — а сбръчканата ѝ насекомовидна глава се източваше в тънка струйка, която се виеше във въздуха и изчезваше в черните недра на огнището. И въпреки че бях съзрял всичко това със собствения си взор, едва впоследствие успях да възстановя в паметта си дяволските ѝ контури. По онова време зловещият силует представляваше за мен само един кълбящ се, безформен облак от фосфоресциращи миазми, който

обгръщаше и преобразяваше до състояние на омерзителна пластичност някакъв друг обект, погълнал цялото ми внимание. Този обект беше скъпият ми чичо, доктор Елиху Уипъл; той ме наблюдаваше с неопикуема, свръхестествена злоба, докато чертите на лицето му почерняваха и се разплуваха по отвратителен начин, а хищно протегнатите му към мен ръце завършваха с неестествено дълги и закривени нокти, с които се стремеше да ме разкъса в неистовата свирепост на връхлетелия ни ужас.

Само дисциплината ми ме спаси да не изгубя разсъдъка си. Неведнъж се бях подготвял психологически за подобен критичен момент и сега тези тренировки ми се отплатиха. Давайки си сметка, че кълбящото се пред мен зло не е от онази субстанция, на която би могло да се въздейства с огън или химични вещества, аз грабнах модифицираната крукова тръба и изпратих към неизмеримо светотатствената сцена най-силното от ефирните излъчвания, които човек е изтръгвал някога от токовете и флуидите на естеството. Всичко потъна в синкава мъгла, разнесоха се отвратително съскане и грохот и противното жълтеникаво сияние помръкна. Миг по-късно обаче разбрах, че това помръкване е било само временно оптично явление и лъчите на апарата ми не са оказали никакво въздействие върху чудовищната твар.

После, в самия разгар на това демонично зрелище, върху мен се стовари нова порция ужас, която ме накара да закрепця и да се хвърля, препъвайки се и залитайки, към незаключената врата, дяляща ме от спасителния покой на тихата и безопасна улица. Трябва да призная, че в този момент изобщо не мислех за неназовимите изчадия, които пусках в нашия свят, нито пък си давах сметка за всички аспекти на последствията от лекомисления ми експеримент. Какво всъщност се случи ли? Сред отровната смесица от жълтеникави и синкави изпарения видях как външният вид на Елиху Уипъл претърпява злокобни изменения — чичо ми сякаш започна да се разтапя, като в хода на този ужасяващ процес върху изпаряващото му се лице се разиграваше такава потресаваща смяна на идентичности, каквато дори най-безумното въображение не би могло да си представи. Той беше едновременно и демон, и тълпа, и гробница, и погребална процесия... На призрачната светлина разплутият му желеподобен лик придобиваше десетки, стотици, хиляди образи — познати и непознати.

Съзрях фамилните черти на рода Харис — на мъже и жени, на възрастни и деца — както и тези на много други хора. Разпознах клетата Руби Харис, чиято изящна миниатюра бях съзирал в един от тукашните музеи, както и изпития лик на стопилата се на стари години Мърси Декстър, каквато я помнех от портрета в дома на Карингтън Харис. Накрая в близост до землистия под, където бе започнала да се образува странна локвичка от зеленикава слуз, пред погледа ми се зареди главозамайваща смесица от чертите на прислужниците и малките деца и на мен ми се стори, че всички тези лица сякаш се бореха помежду си, мъчейки се да се съгласуват в облик, напомнящ добродушната физиономия на моя чичо. Утешавам се с мисълта, че тогава все още не е бил мъртъв и просто се е опитвал да се сбoguва с мен. А когато му прошепнах „Сбогом!“, преди да се втурна навън към обятията на нощта, една тънка струйка пара сякаш ме последва през отворената врата чак до окъпаната от дъжда Бенефит Стрийт.

Останалото помня съвсем смътно. Не само на среднощната улица, но и в целия свят нямаше и една-единствена душа, на която бих посмял да разкажа за случилото се. Без никаква цел и посока, аз тичах на юг и като минах покрай Колидж Хил и библиотеката, се спуснах по Хопкинс Стрийт, прекосих моста и се озовах в деловата част на града с високите ѝ здания, сред които най-сетне се почувствах в безопасност; струваше ми се, че те ме защитават, както всички плодове на съвременната цивилизация защитават света от зловредното въздействие на древността с нейните мрачни чудеса и тайнства. Небето над източния хоризонт започна бавно да изсветлява, откроявайки пред взора ми древния хълм със старинните му покриви, където ме зовеше моят дълг. Моят дълг, който бях оставил неизпълнен и от който най-позорно бях избягал. След кратък и нелек размисъл аз въздъхнах тежко и се отправих натам — подгизнал до кости, без чадър или шапка, заслепен от засилващата се утринна светлина — и не след дълго прекрачих прага на страшната къща на Бенефит Стрийт. Бях оставил вратата на мазето широко отворена и я заварих в същото положение — за почуда на ранобудните минувачи, които не смеех нито да погледна в очите, нито да заговоря.

От зеленикавата слуз нямаше и следа — явно се бе просмукала в порите на землистия под. Гигантският прегърбен силует пред огнището също бе изчезнал. Плъзнах погледа си по походното легло,

двата стола, апаратурата ни и жълтата сламена шапка на чичо ми. Чувствах се замаян и трябваше сериозно да напрегна паметта си, за да си припомня какво всъщност се бе случило в съня ми и какво — в действителност. Малко по малко спомените ми започнаха да се завръщат и скоро вече знаех със сигурност, че наяве съм преживял доста по-страшни неща, отколкото насън. Приседнах и се опитах да осмисля целия този кошмар в контекста на логиката и здравия разум, за да намеря начин да го унищожа — стига, естествено, да беше истински. Както изглеждаше, чудовищното присъствие в къщата не беше нито от материално, нито от ефирно, нито от някакво друго познато на човечеството естество. Какво всъщност би могло да бъде? Възможно ли бе да се бяхме сблъскали с някаква незнайна еманация... вампирски изпарения, подобни на онези, които според суеверното простолудие от Ексетър се таят в гробищните недра и нощем се стелят сред надгробията? Ами ако това беше ключът?

Отново огледах внимателно онзи участък от пода пред огнището, където плесента приемаше такива необичайни форми. Десет минути по-късно в главата ми узря решението; без да губя и секунда повече, аз грабнах шапката си и се втурнах към дома си. Там се изкъпах, закусих и поръчах по телефона кирка, лопата, армейски противогаз и шест грамадни стъкленици сярна киселина; всичко това трябваше да бъде доставено на следващата сутрин пред вратата на сутерена на къщата на Бенефит Стрийт. После се опитах да заспя, обаче не успях и в крайна сметка прекарах нощта в четене и съчиняване на безсмислени стихчета, за да прогоня мрачните си мисли.

Започнах да копая точно в единайсет преди пладне на следващия ден. Времето беше ясно и слънчево, за което бях неизмеримо благодарен. Все още бях съвсем сам и колкото и да се страхувах от онова, което търсех, не смеех да разкажа на никого за случилото се. Разбира се, впоследствие споделих истината пред Карингтън Харис, ала го направих само защото се налагаше, а и той самият беше чул достатъчно небивалици за прокълнатата къща от старите хора, ето защо бе по-склонен да ми повярва, отколкото да отхвърли историята ми с лека ръка. Докато загребвах с лопатата черната зловонна пръст и разсичах на парчета уродливите белезникави гъби (от които тутакси започваше да струи лепкава жълтеникава гной), аз потръпвах от нетърпение и страх. Кой можеше да каже какво ли щях да открия там,

сред непрогледния мрак на дълбините? Земните недра често пазят тайни, които не ни е съдено да знаем, а аз бях на път да разбуля една от тях.

Ръцете ми забележимо трепереха, но аз упорито продължавах да копая и не след дълго вече стоях наред широка около два метра яма, изрината от собствените ми ръце. Колкото по-дълбоко прониквах, толкова по-осезаема ставаше противната смрад и аз не се съмнявах, че няма да успея да избегна срещата с дяволското изчадие, чиито еманации са били проклетие за този дом в продължение на повече от век и половина.

От друга страна, нямах търпение да узная какъв е обликът му, от каква субстанция се състои и колко голямо е станало след поглъщането на толкова много жизнена сила. Усещайки, че развързката е близо, аз изпълзах от ямата, заравних пръстта по краищата ѝ и разположих големите бутилки с киселина от двете ѝ страни, за да мога в случай на необходимост бързо да ги излея в отворието. После отново се залових за работа и вече не изхвърлях влажната пръст, където ми попадне, а само на незаетите от стъклените места. Работата вървеше бавно, а отвратителните миазми, бълвани от земните недра под краката ми, станаха толкова нетърпими и задушливи, че се наложи да си сложа противогаза.

Безпокойството и тревогата ми нарастваха и аз едва запазвах присъствие на духа. Усещах, че се намирам съвсем близо до неведомата твар. Ненадейно лопатата ми се удари в нещо не толкова твърдо като черната земя. Инстинктивно потреперих и понечих да се измъкна от изкопа, чийто ръб вече стигаше до брадичката ми. Обаче се овладях, стиснах зъби и разрових внимателно влажната почва под светлината на фенерчето ми. Показа се някаква гладка и лъскава повърхност, наподобяваща рибешка кожа. Не знам защо, но в съзнанието ми веднага изникна странната асоциация с полуразложено, съсирено желе. След като разчистих още малко пръст, пред погледа ми се разкри обширна област с що-годе цилиндрична форма; нещо като огромен синкавобял кюнец, прегънат на две, чийто диаметър в най-широката му част достигаше шейсет сантиметра. Още няколко движения с лопатата и аз излетях като куршум от ямата, тласкан от неистовия импулс да се отдръпна колкото се може по-далеч от тази мерзост. Без да се замислям, подхващах една след друга грамадните

бутилки с киселина, накланях ги и изливах съдържанието им в изкопа с трескава бързина — върху онази страшна, неназовима аномалия, чийто исполински лакът току-що бях съзрял.

Заслепяващият вихър от зеленикавожълти изпарения, който изригна като гейзер от черните дълбини, никога няма да изчезне от паметта ми. И до днес жителите на околността си спомнят за „жълтия ден“, когато над река Провидънс — там, където се изхвърляха фабричните отпадъци — се издигнал огромен скверен облак от отвратителна жълтеникава пара, ала само аз знам колко грешат по отношение на източника на тези изпарения. Разказват още и за някакъв чудовищен рев, проехтял по същото време я от някой повреден водопровод, я от подземния газопровод... обаче нямам никакво намерение да разсейвам заблудата им. Думите не са в състояние да опишат пелия този ужас и все още нямам рационално обяснение как така останах жив. След изпразването на четвъртата бутилка с киселина бях изгубил съзнание, навярно защото злотворните изпарения бяха започнали да проникват през противогаза ми, но щом дойдох на себе си, видях, че от ямата вече не се издигат отровни миазми.

За всеки случай излях в изкопа и последните две стъкленици. Липсата на каквато и да е видима промяна в обстановката ме наведе на мисълта, че спокойно мога да се заема със запълването на ямата. Работих чак до среднощ, но се чувствах напълно спокоен и нищо не ме безпокоеше. Ужасът окончателно бе напуснал къщата. Влагата в мазето вече не излъчваше предишното зловоние, а гнусните фосфоресциращи гъби бяха изсъхнали, превръщайки се в безобиден мръсносив пращец, посипал пода като пепел. Един от най-невъобразимите кошмари, връхлитали крехкия ни триизмерен свят, бе изчезнал навеки, и ако съществуваше такова място като Ад, то той със сигурност бе приел в лоното си скверната душа на омерзителното изчадие. Когато и последната порция пръст бе върната на мястото ѝ, аз захвърлих лопатата и пролях първата от многобройните си сълзи в памет на скъпия ми чичо.

Следващата пролет в градината пред къщата не поникна никаква съмнителна растителност. Нямаше и следа от високата, неестествено бледа трева и уродливите като нощен кошмар плевели. Малко по-късно Карингтън Харис обяви, че дава сградата под наем и веднага се намериха кандидати. Както и преди, това място все още е обвеяно в

пленителна тайнственост за мен, ала сега в тази тайнственост няма нищо страховито или злокобно. Чувството на облекчение, което в момента изпитвам, навярно ще бъде заменено от носталгична тъга, когато някой ден съборят къщата и издигнат на нейно място лъскав еснафски магазин или многоетажно жилищно здание. Старите дървета в градината, които всички смятаха за безплодни, се окичиха с малки сладки ябълки, а миналата година птиците за първи път от незапомнени времена свиха гнезда сред причудливите им клони.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.